

Tvrdohlavý Turek.

Napsal Julius Verne.

Aut. překlad Ot. Petrov.

Oni tuzemci jsou krásného, ubléchtělého plemene, znatelní dle své elegance a leposti tvarů, ne však dle kroje, jenž podobá se kroji kavkazských horalů. Nicméně snadno pod vysokou, kožešinou čepicí poznati tyto energické tváře, zarostlé až k lícím hustým vousem.

Když Kéran, Ahmet a Van Mitten zasedli ku stolu v hostinci, byly jim předloženy pokrmy, jejich součástky byly nakoupeny v soukromém dukhanu, totiž kramářské obchůdky, v níž uzenář, ležník a kůpec jest jednou a toutéž osobou. Byl přinesen pečený krocen, koláč kukuřicové mouky, špikovany s marmeládou a jmenovitě se "gačapuri," obligátní to pokrmy národní, konečně tak zvané "bliny," druh to omelety s kyselým mlékem. Za nápoje sloužilo několik lahví hustého piva a vodky, již Rusové spotřebují neuvěřitelné množství.

Upřímně řečeno, více nemohlo se požadovati od krčmy v malém městysi, zapadlém v nejdolejší části pobřeží černomořského. Jsouce vesměs při dobré chuti, naši hosté pochvalovali si tamní umění kuchářské, jež poskytl jim změnu v obyčejném jich cestovním stravování.

Po jídle povstal Ahmet od stolu, kdežto Bruno a Nizib pochutnávali si ještě na zbytcích pečeného krocana a národních omelet. Dle svého obyčejě šel sám na poštovní stanici, aby popohnal majitele k rychlému zaplacení kofe, jsa rozhodnut, že zdesateronásobníl by poplatek pěti kopějek za verstu a jednotlivého koně, kteroužto sazbu povoluje vláda majitelům poštovních stanic, nepočítaje v to zpropičné.

Zatím uvelebil se vzácný Kéran se svým přítel Van Mittenem do zelenající se besídky, jejíž pilně omývaly šplounající vlnky řeky.

Nikdy nenaskytla se jim lepší příležitost, aby oddali se tak zcela sladkostí zabálky, onomu příjemnému sezení, jež východozemci nazývají "kief."

Kromě toho bylo samozřejmo, že po tak vydatném obědě musilo býti též důstojně zakouřeno; proto přineseny byly z kočáru narghilé oběma cestujícími, kteří se podivuhodně shodovali ohledně této příjemné kratochvíle, již dokovali nabytí svého jmění.

Narghilé ihned byly naplněny tabákem; ale toť se rozumí, že nacpával li Kéran dle svého zvyku dýmku svou perským "tombéki," Van Mitten, drže se svého obyčejě, volil maloasijský tabák "latahié."

Zapalivše si, natáhli se kuřáci na lavici druh vedle druhá a v brzku prosycen byl vzduch vonným kouřem, jenž vniká do úst teprve, když byl prolehl čistou vodou ve skvostné nádobce narghilé a příjemně se ochladil.

Nějakou chvíli oddal se Kéran tomuto požitku, jemuž nevyrovná se jiný způsob kouření. Majíce oči přimhouřeny, mlčky se kochali opojující vůni modravých kouřů, až konečně Kéran mlčenlivě toto přerušil, řka:

"Toť pravý požitek, a neznám skutečně lepší kratochvíle, než tento důvěrný hovor se svým narghilé."

"Hovor bez námitek!" doložil Van Mitten, "jenž zajisté jest tím příjemnějším."

"Proto," odvětil Kéran, "mění vláda turecká jako vždy špatně, že uvalila na tabák daň, cenu jeho zdvojnásobila. Díky

této hloupé myšlence lze pozorovati, že kouření narghilé pozeměná zaná, až jednoho krásného dne úplně zanikne!"

"To bylo by skutečně politováníhodné, příteli Kéranane!"

"Co se mne týče, příteli Van Mitten, mám pro tabák takovou zálibu, že raději bych zemřel, nežli bych se ho vzdal. Ano! Raději zemřel bych! A kdybych byl žil za času Amurata IV., tohoto despoty, jenž zakázal kouření pod trestem smrti, bylo by spíše lze viděti mou hlavu padnouti od trupu než mou dýmku od úst!"

"Smýšlím stejně s vámi, Kéranane," pravil Holanďan, učiniv dva neb tři doušky najednou.

"Ne tak rychle, Van Mitten, prosím vás, nevdechujte tak rychle! Nemáte tak času, byste ochutnal výtečný tento dým. Podobáte se mi nějakému bitavci, který polyká celé kusy, aniž by je dříve rozkoušal."

"Máte vždy pravdu, drahý příteli!" odvětil Van Mitten, jenž za vše na světě nechtěl rušiti tento sladký klid nějakou hádkou.

"Vždy pravdu, příteli Van Mitten!"

"Leč čemu se skutečně dívím, příteli Kéranane, jest to, že oba, jakožto obchodníci s tabákem, nalézáme tolik požitku v kouření svého vlastního zboží."

"A proč by ne?" tážal se Kéran.

"Protože, je-li pravda, že protiví-li se cukrářům obyčejně cukroviny a výrobitelům zavařenin zavařeniny, zdá se mi, že obchodník s tabákem měl by míti odpor k..."

"Jedinou poznámku, Van Mitten," zvolal Kéran. "Jen jednou, prosím vás!"

"Jakou?"

"Slyšel jste snad jaktžživ, že štítí by se vinárník snad nápoje, jež prodává?"

"Zajisté ne!"

"Nuže a obchodníci vínem nebo obchodníci s tabákem, — toť totéž."

"Budiž!" odvětil Holanďan.

"Vysvětlení, jež mně dáváte, zdá se mi býti přípádné."

"Avšak zdá se mi, že chcete se ohledně toho se mnou hádati..."

započal Kéran.

"Nechci se s vámi hádati, příteli Kéranane!" odvětil živě Van Mitten.

"Ano!"

"Ne! Ujišťuji vás!"

"Vždyť zmínil jste se trochu útočným způsobem o mé náklonnosti k tabáku!"

"Věřte, že mně to ani nenapadlo..."

"Oh, ano, oh ano!" zvolal Kéran podrážděně. "Však rozumím narážkám!..."

"Neučinil jsem nejmenší narážky," děl Van Mitten, jenž nevěda sám, proč vlastně — snad následkem vydatného oběda, — stával se tímto naléháním netrpělivý.

"Učinil jste," odsekl mu Kéran, "a jest nyní na mně, abych učinil vám poznámku."

"Učiňte..."

"Nechápu věru, jak mohli jste se opovážiti kouřiti latakié v narghilé. Jest to nedostatek smyslu, nedůstojný každého kuřáka."

"Avšak zdá se mi, že k tomu mám právo," odvětil Van Mitten, "jelikož dávám přednost tabáku maloasijskému..."

"Maloasijskému! Skutečně! Mají Asie jest daleka toho, aby vyrovnala se Persii, jedná-li se o kuřavý tabák."

"To se neví."

"Tombéki, i když podroben byl dvojímu vyprání, má ještě vlastnosti, které nepopíratelně předčí latakié."

"To vám věřím?" zvolal Holanďan. "Trochu mnoho vlastností, pocházejících od přimísení belladonny."

"Přimíšené přimísení belladonny může jen zlepšiti jakost tabáku."

"Pro lidi, kteří chtějí se pozvolna otrávit!" namítl Van Mitten.

"To není jed!"

"Jest to jeden z nejprudších jedů!"

"Což jsem zemřel jeho vlivem?" rozčíl se Kéran spolkou v zájmu své věci celý kotouč dýmu.

"Ne, ale zemřete jím."

"Nuže i v hodinu mé smrti," zahřměl Kéran, "budu ještě tvrditi, že jest tombéki mnohem lepší, než ono vyschlé seno, jež se jmenuje latakié!"

"Není možno, abych neprotestoval proti tak mylnému náhledu!" zvolal Van Mitten, počínaje se též nakvařovat.

"To vám nebude nic platno!"

"A to si troufáte říci člověku, jež po dvacet roků tabák kupoval?"

"A vy se odvažujete tvrditi opak člověku, jenž po třicet roků tabák prodával?"

"Dvacet roků!"

"Třicet roků!"

Po tomto novém obratu hádky oba kuřáci v téměř okamžiku se vztýčili. Avšak při živém jich gestikulování vypadly jim troubele z úst, jež však ihned zvedli, pokračující v hádce, čím dále tím více se přibližují.

"Skutečně, Van Mitten," pravil Kéran, "jste nejumělejší tvrdohlavec, jakého jsem kdy poznal!"

"Po vás, Kéranane, po vás!"

"Po mně?"

"Po vás!" křičel Holanďan, nedověda se více přemoci. "Podívejte se přece na kouř latakié, který vychází z mých úst."

"A vy," namítl Kéran, "pohleďte na kouř tombéki, který prchá jako vonné vločky."

A oba jali se jako o přitř bařiti, dýmajíce kotouče kouře druh druhu do obličeje.

"Přivoňte k mému tabáku!" křičel jeden.

"Přivoňte k mému!" křičel druhý.

Přinutím vás k doznání," pravil konečně Van Mitten, "že pokud se tabáku týče, nerozumíte ničemu."

"A vy," oplatil mu Kéran, "jste nejposlednější ze všech kuřáků."

Oba pěli se tak hlasitě a přizvukem tak hněvivým, že až ven bylo je slyšeti. Byli by beze vši pochyby dospěli až k nejhruběm nadávkám, které byli by metali na sebe jako pumy ve válce.

Avšak v tomto okamžiku objevil se Ahmet. Bruno a Nizib, příkláční jsouce křikem, jej následovali. Všichni tři stanuli na prahu besídky.

"Aj!" zvolal se smíchem Ahmet.

"Můj strýc Kéran kouřil z narghilé pana Van Mitten a pan Van Mitten kouřil z narghilé mého strýce Kéranane."

A Nizib i Bruno doprovázeli hluchý smích Ahmetův.

Skutečně, zdvihnuvše své troubele, zmýlili se oba hádající se přátelé a uchopili troubel jeden druhého a ve svém rozhorlení nepoznávše toho, hájili svůj oblíbený tabák: Kéran kouřil latakié, kdežto Van Mitten tombéki.

Skutečně nemohli se zdržeti smíchu a na konec, jsouce usmílení, podali si ruce jakožto dva přátelé, jež žádná hádka, ba ani k vůli tak vážnému předmětu nemohla rozvojit.

"Konečně jsou zaplaveni," pravil konečně Ahmet. "Můžeme odejeti."

"Pojďme tedy," odvětil Kéran.

Van Mitten a Kéran odevzdali Brunovi a Nizibovi svá narghilé, jež málem byla by se stala předměty nepřátelství, a za chvíli na to usedli všichni na svá místa v kočáře.

Nicméně nemohl zdržeti se Kéran, aby svému příteli nepošepal:

"Jelikož jste ho ochutnal, Van Mitten, doznejte, že jest tombéki lepší než latakié."

"Milerád to doznávám," odvětil Holanďan, lituje v duchu, že se opovážil vtorovati svému příteli.

"Díky, Van Mitten," odvětil Kéran, jsa dojat touto povolností. "Toť doznání, jež nikdy nezapomenu."

A oba spečetili srdečným stisknutím ruky novou smlouvu přátelství, jež nikdy více nemělo býti přerušeno.

Zatím kočár rychle ujížděl po pobřežní silnici.

V osm hodin večer ocitli se na hranici Abchazie a cestující se zastavili na poštovní stanici, kdež až do příštího dne přenocovali.

KAPITOLA 17.

Vážná nehoda.

Abchazie jest jedinou provincií uprostřed obchodu kavkazského, v níž nebyla dosud zavedena správa civilní, nýbrž správa vojenská. Jižně hranici na řeku Ingur, jehož protější břeh jest hranicí Mingrélie, jedné z nejdelších částí divisi správy kutajské.

Jest to krásné území, jedno z nejbohatších celého Kavkazu, ale systém, jímž jest spravováno, není nikterak způsobit, aby mohli její bohatství uplatniti. Sotva asi podaří se jejím obyvatelům, aby stali se vlastníky půdy, která náležela dříve vládnoucím princům, potomkům to jedné perské dynastie. Proto též jsou tuzemci polodivoci, majíce stěží poněti o čase, nemajíce vůbec žádné psané řeči a mluvíce jakousi hatlaninou, již okolní sousedé nerozumějí — tak chudou hatlaninu, že scházějí jim výrazy k vyslovení i neobyčejnějších pojmů.

Van Mittenovi cestou neušel značný rozdíl mezi touto krajinou a zeměmi v civilizaci pokročilejšími, kudy byl právě cestoval.

Po levé straně cesty byly lány kukuřičných polí, zřídka jen polí obilných. Kozy a ovce byly od pastuchů bedlivě stráženy, kdežto bývali, koně a krávy pobíhali zcela volně a bez dozoru po pastvinách; krásné stromy, bílé topoly, šlehy, ořechy, duby, lípy, platány, husté křoviny zimostrázu — takové jest vzezření provincie Abchazie. Tak, jak správně soudila neohrožená cestovatelka, paní Carla Serena, "porovnáme-li tyto tři sousedící provincie, Mingrélii, Samurzakau a Abchazii, můžeme říci, že má se civilizace jejich poměrně k horám, jež je obklopují." Mingrélie, která ve vzdálenosti kráčí v popředí, má lesnaté horstvo nemalé ceny; Samurzakau, pokudliž je civilizací za Mingrélii, poskytuje reliéf polodivoký; konečně Abchazie zůstává téměř ve stavu původním, má jen pásmo vrchů, jichž dosud se ruka lidská nedotkla. Taková jest tedy Abchazie, která ve všech oblastech kavkazských nepochybně bude se těšiti vlastní svobodě.

První zastávka, již cestující učinili, překročivše hranice, byla Gagri, hezká to vesnice s rozkošným kostelíkem, jehož sakristie slouží nyní za sklep kuchyňský, — s pevností, jsoucí zároveň vojenskou nemocnicí, tekou, jež právě byla vyzháš. Jednou stranou hranici na moře, kdežto za druhou stranou rozprostírá se utěšená krajina, osázená ovocnými stromy,

vonnými akáty a houštinami růží. Do dálky alespoň padesáti verst táhne se hornatý pruh, tvořící hranici mezi Abchazii a čerkeským územím, jež jeho obyvatelé opustili, byvše Rusy po krvavém boji roku 1859 poraženi.

Společnost přijela sem v devět hodin večer, i přenocovala zde. Kéran a jeho průvodci odpočinuvše si v jednom z vesnických dukhanů (krčem), časně z rána odejeli.

V poledne poskytla jim šest mil vzdálená vesnice Picunda čerstvé koně. Zde mohl Van Mitten celou půl hodiny obdivovati kostel, kde sídlili bývalí patriarchové východokavkazští; tato budova, se svou šindelovou kopulí, jež bývala druhdy měděnou, vystavena jsouc ve způsobu řeckého kříže, může býti se svými freskami, ve stínu staletých jilmů, čítána mezi nejpodivuhodnější stavby byzantského období v šestém století.

Ještě téhož dne jelo se přes malé vesnice Guduti a Gunistu, a po půlnoci, urazivše při rychlé jízdě osmnáct mil, přišli si cestující odpočinout na několik hodin do města Suchumkale, jež jest vystaveno na širokém chobotu, táhnoucím se na jih až k mysu Kodoru.

Suchumkale jest hlavním přístavem Abchazie; avšak poslední válka na Kavkaze zničila částečně toto město, v němž žilo smíšené obyvatelstvo, skládající se z Řeků, Arménů, Turků, Rusů a hlavně z Abchazů. Nyní vládně tam živel vojenský a koráby z Oděsy neb Poti posílají četné návštěvníky do kasáren, zbudovaných nedaleko staré pevnosti, vystavěné v šestnáctém století za vlády Amuraha, tedy v době vlády turecké.

Snídaně sestávala úplně po způsobu gruzinském z kyselých slepičích polévky, ze zadělávaného sekaného masa ve sraženém mléce, zbarveným šafránem. Vzhledem k tomu byla našimi Turky a Holanďany nevalně oceněna.

Nechavše stranou hezký městys Kélasuri, ležící ve stinném údolí Kélasuru, jeli cestující Kodorem, vzdáleným sedmadvacet verst od Suchumkale. Kočár jel obromnými hvozdy, jež mohly porovnány býti se skutečnými pralesy pro své pletivo lian a neproniknutelné houštiny, jimiž lze se prodrati pouze za pomoci sekery nebo ohně, a v nichž není nouze o hady, mědvedy i šakaly, — kout to tropické Ameriky, zanesený na pobřeží černomořské. Avšak již lesklé ostří sekery těžitelů dotýká se těchto věkovitých lesů, jež byly tolika staletými respektovány — a v brzku zmizely tyto krásné stromy k průmyslovým potřebám, jako dříví stavební k budování domů neb korábů.

V jediném dni minulí Otšemšif, hlavní město obvodu Kodoru a Samurzakau, důležité to místo přímorské Hori; jehož byzantská svatyně zasluhuje návštěvu, která však při nedostatku času nemohla býti vykonána, Gafidu a Anakliju. V jedenáct hodin v noci dospěli cestující k hranicím Abchazie, přebrožili řeku Ingur a dvacet pět verst dále stanuli v Redutkale, hlavním městě Mingrélie, jednou to z provincií kutajských.

Těch pár zbývajících hodin nocních věnováno bylo spánku. Nicméně, vzdor vši své únavě, povstal Van Mitten časně z rána, aby učinil před odjezdem prospěšnou vycházku. Leč našel též již Ahmeta vzhůru, kdežto Kéran ještě dřímav spánek spravedlivých v dosti obatojném pokoji jednoho z hlavních hostinců.

"Již vzhůru?" zvolal Van Mitten spatřiv Ahmeta z domu vycházeti. "Má snad můj mladý přítel úmysl mne při mé ranní procházce provázeti?"

Pokračování budouc.